ماهنامه علمى پژوهشى

مهندسی مکانیک مدرس

استفاده از تئوری تنش-کوپل جدید در حل دقیق جریان محوری میان دو لوله و جریان بر دیواره متخلخل

فاطمه كرمى¹، افشين احمدىندوشن^{2*}، علىرضا شاطرى³

1- دانشجوی دکتری، مهندسی مکانیک، دانشگاه شهرکرد، شهرکرد

2- استادیار، مهندسی مکانیک، دانشگاه شهرکرد، شهرکرد

3- استادیار، مهندسی مکانیک، دانشگاه شهرکرد، شهرکرد

* شهركرد، صندوق پستى ahmadi@eng.ska.ac.ir ،115

چکیدہ	اطلاعات مقاله
تاکنون مطالعات فراوانی جهت بررسی نیروها و کوپلهای وارد بر سطح المانهای جامد و سیال انجام گرفته است که در حیطه مکانیک سیالات منجر به شکل گیری معادلات نویراستوکس شده است. با این حال بیشتر محققان به این نتیجه رسیدهاند که این معادلات به دلیل درنظر نگرفتن تأثیرات تنشهای کوپلی کامل نبوده و نیاز به اصلاح دارد. در این مقاله با استفاده از تئوری تنش–کوپل جدید معرفی شده، به حل تحلیلی	مقاله پژوهشی کامل دریافت: 02 آذر 1395 پذیرش: 28 دی 1395 ارائه در سایت: 04 اسفند 1395
— معادلات میدان جریان میان دو لوله هممحور و جریان بر دیواره متخلخل پرداخته میشود. با محاسبه دو مؤلفه تانسور تنش نیرویی برای جریان	کلید واژگان:
میان دو لوله هممحور نشان داده شده است که این تانسور بر خلاف تئوری کلاسیک متقارن نیست، همچنین با بیان دو رابطه دقیق برای	تئوری تنش–کوپل
محاسبه پروفیل سرعت جریان در این دو هندسه و مقایسه آن با حل کلاسیک (با فرض نبود تأثیرات تنش کوپلی) ملاحظه میشود که مقیاس	مقياس طول
طول یک پارامتر تأثیرگذار بر جریان.های مقیاس کوچک است و با افزایش مقیاس طول مسأله، پروفیل سرعت سیال و نرخ جریان از حل	تانسور تنش نیرویی
کلاسیک فاصله میگیرند. به عبارت دیگر باکاهش ابعاد هندسی مسأله وابستگی جریان سیال به طول بهعنوان یک پارامتر اساسی (که پیشتر در	سرعت
روابط مشاهده نمیشد) افزایش مییابد. این نتایج برای بررسی جریان سیال در مقیاسهای کوچک مانند بایوسیالات، سیستمهای روغن کاری و	نرخ جريان
میکروالکترومکانیکی کاربرد دارد.	

Exact solutions of flow between two concentric pipes and flow over porous wall by a new couple-stress theory

Fatemeh Karami¹, Afshin Ahmadi Nadooshan^{1*}, Alireza Shateri¹

Department of Mechanical Engineering, Shahrekord University, Shahrekord, Iran.
 * P.O.B 115. Shahrekord, Iran, ahmadi@eng.ska.ac.ir

ARTICLE INFORMATION ABSTRACT

Original Research Paper Received 22 November 2016 Accepted 17 January 2017 Available Online 22 February 2017

Keywords: Couple-stress theory Length scale Velocity Flow rate Considerable research has been done to study force-tractions and couple-tractions acting on the surface of solid and fluid elements. Navier-Stokes equations have been developed based on these researches in the domain of fluid mechanics. However, a number of researchers have emphasized that the Navier-Stokes equations are not sufficient and they should be modified because of couple-stress effects. In this paper, after presenting couple-stress theory, two flow geometry between two concentric pipes and flow over porous wall is considered and their behavior is compared with classical case. It has been shown that the force-stress tensor is not symmetric by calculating two components of the force-stress tensor for flow between two concentric pipes. In addition, it can be considered that length scale is an effective parameter on small scale flow by calculating flow velocity profile for these two geometries and by comparing them with classical solution. However, the effects of length scale on the velocity profile and the flow rate decrease with increasing geometrical scales of the problem. These results can be used to study fluid flows with small-scale characteristics such as bio fluids, lubrication and micro electromechanical systems.

1- مقدمه

نوزدهم آغاز شد. کوشی در مطالعاتش تنها از نیروهای مرکزگرا استفاده و در نتیجه از تنشهای کوپلی و کوپلهای حجمی در مدل خود صرف نظر کرد. پس از او ویگوت [2] در مطالعاتش نشان داد که در یک مدل اتمی کامل نیروهای غیرمرکزگرا علاوهبر نیروهای مرکزگرا ضروری است. برای نخستین بار مفاهیم تنشهای کوپلی در تئوریهای مکانیک پیوسته بیان شد. گرچه

تاکنون تلاشهای فراوانی برای بررسی نیروها و کوپلهای وارد بر سطح المانهای جامد و سیال انجام گرفته است که در ابتدا منجر به معرفی ضریب الاستیسیته بهعنوان یک پارامتر اساسی در مدلهای الاستیک مواد همگن شد. این تلاشها با تحقیقات کوشی [1] بر مدلهای اتمی در اواسط قرن

Please cite this article using:

برای ارجاع به این مقاله از عبارت ذیل استفاده نمایید:

[Downloaded from mme.modares.ac.ir on 2024-09-22

در آن زمان روابط ریاضی کاملی برای آن ارائه نشد. گسترش یک مدل ریاضی برای آنالیز مواد براساس مفاهیم تنش-کوپل در دهه اول قرن بیستم توسط برادران کاسرات [3] آغاز شد. برادران کاسرات چندین تئوری برای المانهای جامد مانند تیرها و پوستههای یک و دو بعدی ارائه و سپس این تئوریها را برای یک جسم کاملاً سه بعدی گسترش دادند. براساس تئوری آنها تانسورهای تنش کوپلی و نیرویی در مجموع هجده جزء داشته و این در حالی است که تنها شش معادله تعادلی وجود دارد، و در واقع مشکل اساسی در گسترش تئوری تنش-کوپل مناسب، تعداد زیاد اجزای تنشهای کوپلی و نیرویی است.

البته مطالعاتی بر ممنتوم زاویهای و تنشهای کوپلی در نیمه قرن بیستم در زمینه مکانیک سیالات در راستای بررسی پدیده آشفتگی انجام گرفت و در نهایت تعداد بسیاری از محققان دریافتند که معادلات نویراستوکس معادلات بهینهای در زمینه بررسی مدلهای آشفتگی نیست و به نظر میرسد یکی از دلایل آن نبود حضور پارامتری بهعنوان مقیاس طول در این معادلات است [4-7]. نیکلاوسکی [8,8] در مطالعاتش نشان داد که تانسور تنش رینولدز متقارن نیست و روشهای میانگین گیری از معادلات نویراستوکس که برای یافتن تنشهای رینولدز در مدلهای آشفتگی استفاده میشود با هم برابر نیستند. از اینرو معادلات نویراستوکس نیازمند اصلاح بوده و لازم است تأثیر تنفرهای کوپلی در معادلات سیال وارد شود. بیشتر آزمایشهای اخیر بیانگر تفاوت رفتار مکانیکی مواد در مقیاسهای کوچک با مقیاسهای بزرگ است؛ بنابراین پیشرفت بیشتر در میکرومکانیک، نانومکانیک و نانوتکنولوژی نیازمند معرفی تئوریهای جدید در مکانیک پیوسته است که در آنها تأثیرات معرفی تئوریهای جدید در مکانیک پیوسته است که در آنها تأثیرات مقیاس طول برای مواد مختلف اعم از سیال و جامد در نظر گرفته شده است [10].

مطالعات دیگری بر تئوری تنش-کوپل پیوسته در مکانیک جامدات انجام گرفته است که استوکس [11] از آن در زمینه مکانیک سیالات استفاده کرد. براساس تئوری استوکس سادهترین ساختار تئوری کلاسیک با درنظر گرفتن تأثیرات تنشهای کوپلی بیان شد و مدتها از این تئوری در جهت مطالعه جریان خون، روغن کاری، کریستال های مایع، میکروسیالات و کوپلینگ های چندفازی استفاده شده است. این تئوری چند مشکل اساسی در فرمول بندی دارد که از آن جمله می توان به عدم تعیین بخش کروی تانسور تنش کوپلی و ظهور کوپل حجمی در روابط تشکیل دهنده تانسور تنش نیرویی اشاره کرد. علاوهبر این تعداد زیاد اجزای تانسورهای تنش کوپلی و نیرویی نسبت به معادلات تعادل از دیگر مشکلات معادلات بیان شده است. به تازگی حاجاسفندیاری و دارگوش [10] تعداد اجزای تانسور تنش کوپلی را با درنظر گرفتن تانسور تنش کوپلی پادمتقارن و وابستگی کوپلهای حجمی با نیروهای حجمی در جامدات از دو به سه عدد رساندند و در نهایت یک تئوری تنش-کوپل کاملاً سازگار را معرفی کردند، سپس آنها در مقالهای دیگر [12] به بررسی و اعتبارسنجی تئوری تنش کوپل و ارتباط آن با مکانیک کلاسیک پرداختند. نف و همکارانش [13] پادمتقارن بودن تانسور تنش کوپل را در مطالعهای بر تئوری جدید حاج اسفندیاری مورد بحث و بررسی قرار دادند و پارامترهای مطرح شده در این تئوری را تصدیق کردند. حاجاسفندیاری و همکارانش [14] این تئوری را در حوزه مکانیک سیلات گسترش دادند و با معرفی تانسورهای انحنای میانگین و نرخ انحنای میانگین بهعنوان تانسورهای جدید تغییرشکل، مشکلات موجود در تئوریهای مطرح شده در زمینه تنش-کوپل سیالات را برطرف کردند. آنها با اثبات پادمتقارن بودن تانسور تنش

کوپلی به تمامی مسائل نامعین تئوری تنش-کوپل مکانیک سیالات استوکس پاسخ دادند. در تئوری آنها از بردار سرعت و بردار چرخش بهعنوان متغیرهای اصلی مسائل استفاده شده است. این تئوری نیازمند پارامتری اضافی بهعنوان ویسکوزیته دوم است که به صورت مقیاسی از طول در معادلات ظاهر میشود. اگرچه در برخی مسائل مانند آنالیز جریان آرام سیالات ویسکوز در مقیاسهای بزرگ، نرخ انحنای تغییر شکل نسبت به نرخ کرنش تغییر شکل قابل صرف نظر کردن بوده و اغلب مسائل نیازمند مقیاس طول مادی نیستند. با این تفاسیر در شرایطی که بعد هندسی مشخصه مسئله به مقیاسهای میکرو و نانو کاهش می ابد لازم است بررسی میدان جریان با استفاده از تئوری وابسته به مقیاس طول و شامل تنشهای کوپلی و نیرویی نامتقارن صورت گیرد.

تئوری حاج اسفندیاری و همکاران [14] سادهتر از تئوریهای تنش-کوپل و تئوریهای میکروقطبی ارائه شده است؛ بنابراین بسیاری از کاربردهای مهم مانند بررسی سیالات بیولوژیکی و روغن کاری که توسط تئوری تنش کوپل استوکس بیان شدهاند دوباره قابل بررسی و نیازمند تعریف یک پارامتر مادی تازه است. حاج اسفندیاری و همکارانش با استفاده از تئوری خود به بررسی چندین مدل جریان سیال با شرایط مرزی متفاوت از جمله جریان پوازی درون لولهها پرداختند. آنها در مطالعهای که به تارگی انجام دادهاند رفتار جریان را بهعنوان تابعی از مقیاس طول درون یک حفره درب محور بررسی کردند [15].

در این مقاله ابتدا به بیان خلاصهای از تئوری حاج اسفندیاری و همکارانش و در ادامه به حل جریان میان دو لوله هم محور و جریان بر دیواره متخلخل پرداخته می شود و تنش برشی و دبی حجمی سیال در این شرایط و تأثیرات مقیاس طول با محاسبه پروفیل سرعت مورد بحث قرار می گیرد.

2- معرفی تئوری تنش-کوپل ساز گار جدید [14]

در این بخش کلیاتی از تئوری حاجاسفندیاری و همکاران بیان میشود. برای مطالعه جزئیات بیشتر میتوان به مقاله ایشان مراجعه کرد.

معادلات اساسی مکانیک سیالات شامل معادلات پیوستگی، تعادل ممنتوم خطی و زاویه ای، به فرم دیفرانسیلی به صورت رابطه (1-3) است.

$$\frac{D\rho}{Dt} + \rho V_{i,i} = 0 \tag{1}$$

$$T_{ji,j} + \rho b_i = \rho \frac{DV_i}{Dt} \tag{2}$$

$$M_{ji,j} + \varepsilon_{ijk}T_{jk} + \rho c_i = 0 \tag{3}$$

در روابط بالا ρ چگالی سیال، $V_{i,i}$ دیورژانس بردار سرعت، D/Dt مشتق مادی، b_i و i_j به ترتیب نیروها و کوپلهای حجمی، T_{ij} و M_{ij} تانسورهای تنش نیرویی و کوپلی وارد بر المان سیال است. براساس شکل 1 تانسورهای تنشهای کوپلی و نیرویی بهطور کلی دارای هجده جزء است که حاج اسفندیاری و همکاران با معرفی تانسورهای جدید و روابط آن تعداد را به دوازده جزء کاهش دادند.

حاج اسفندیاری و همکاران در مقاله بیان داشتند که کوپل های حجمی وارد بر یک المان سیال در یک تئوری تنش-کوپل مکانیکی پیوسته مستقل از نیروهای حجمی وارد بر آن المان نیست، وجود یکی از این دو عبارت در معادلات کافی است و می توان یکی از این دو عبارت را از معادلات حذف کرد. بنابراین رابطه (4) را با حذف کوپل حجمی از رابطه (3) به صورت زیر خواهیم داشت. فاطمه کرمی و همکا*ر*ان

 $M_{ji,j} + \varepsilon_{ijk} T_{jk} = 0 \tag{4}$

تانسور گرادیان سرعت به صورت مجموع دو تانسور متقارن نرخ کرنش D_{ij} و تانسور پادمتقارن سرعت زاویه Ω_{ij} به صورت روابط (5-7) معرفی D_{ij}

$$V_{i,j} = D_{ij} + \Omega_{ij} \tag{5}$$

$$D_{ij} = \frac{1}{2} \left(V_{i,j} + V_{j,i} \right)$$
(6)

$$\Omega_{ij} = \frac{1}{2} \left(V_{i,j} - V_{j,i} \right) \tag{7}$$

$$X_{ij}$$
 تانسور گرادیان سرعت زاویهای به صورت مجموع دو تانسور متقارن X_{ij} .
تانسور یادمتقارن K_{ij} به صورت روابط (8-10) بیان می شود.

$$\omega_{ij} = X_{ij} + K_{ij} \tag{8}$$

$$X_{ij} = \frac{1}{2} \left(\omega_{i,j} + \omega_{j,i} \right) \tag{9}$$

$$K_{ij} = \frac{-}{2} \left(\omega_{i,j} - \omega_{j,i} \right) \tag{10}$$

تانسور پادمتقارن *K_{ij}،* تانسور نرخ انحنا نامیده میشود و به صورت رابطه (11) است.

$$\begin{bmatrix} K_{ij} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0 & K_{12} & K_{13} \\ -K_{12} & 0 & K_{23} \\ -K_{13} & -K_{23} & 0 \end{bmatrix}$$
(11)

با توجه به روابط (5-10)، بردار سرعت زاویهای ω_i و بردار نرخ انحنای K_i به صورت روابط (12-14) تعریف می شود.

$$\omega_i = \frac{1}{2} \varepsilon_{ijk} v_{k,j} = \frac{1}{2} \varepsilon_{ijk} \Omega_{kj}$$
(12)

$$K_i = \frac{1}{2} \varepsilon_{ijk} \omega_{k,j} = \frac{1}{2} \varepsilon_{ijk} K_{kj}$$
(13)

$$K = \frac{1}{2}\nabla \times \omega = \frac{1}{4}\nabla \times (\nabla \times V) = \frac{1}{4}\nabla (\nabla \cdot V) - \frac{1}{4}\nabla^2 V$$
(14)

در این تئوری جزء نرمال بردار سرعت زاویهای وابسته به تعریف شرایط مرزی مسئله بوده و در نتیجه یک مختصات تعمیم یافته نیست؛ بنابراین نیروی تعمیمیافته متناظر با آن یا همان جزء نرمال بردار کوپل وارد بر سطح نیز صفر و به صورت رابطه (15) خواهد بود.

$$m^{(nn)} = m_k^{(n)} n_k = M_{ji} n_j n_j = 0$$
⁽¹⁵⁾

 $Fig\ 1.Components$ of force- and couple-stress tensors in the present consistent theory

شکل 1 اجزای تانسورهای تنش کوپلی و نیرویی در تئوری جدید مطرح شده

این رابطه تنها در شرایطی برقرار خواهد بود که M_{ji} یک تانسور پادمتقارن به شکل رابطه (16) باشد.

$$\begin{bmatrix} M_{ij} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0 & M_{12} & M_{13} \\ -M_{12} & 0 & M_{23} \\ -M_{13} & -M_{23} & 0 \end{bmatrix}$$
(16)
e adly The set of the set of

$$M_i = \frac{1}{2} \varepsilon_{ijk} M_{kj} , \qquad M_{ij} = \varepsilon_{ijk} M_k$$
(17)

در شکل 2 جزء نرمال بردار کوپل وارد بر سطح صفر و این بردار تنها دارای مؤلفه مماس بر سطح است. رابطه (18) را با جایگذاری این بردار در رابطه (4) به صورت زیر خواهیم داشت.

$$\varepsilon_{ijk} \left(M_{k,j} + T_{jk} \right) = 0 \tag{18}$$

$$T_{[ji]} = -M_{[i,j]} = -\frac{1}{2} \left(M_{ij} - M_{ji} \right)$$
(19)

در رابطه (19)، $T_{[ji]}$ بخش پادمتقارن تانسور تنش نیرویی است و براساس این رابطه بخش پادمتقارن تانسور تنش نیرویی غیرصفر، و در نتیجه تانسور تنش نیرویی در تئوری جدید تنش کوپل متقارن نیست. و مطابق آن بردا، محمدی S بهصورت روابط (21.20) تعریف می شود.

$$S_{i} = \frac{1}{2} \varepsilon_{ijk} T_{[kj]} = -\frac{1}{2} \varepsilon_{ijk} M_{[j,k]} = \frac{1}{2} \varepsilon_{ijk} M_{k,j}$$
(20)

$$S = \frac{1}{2}\nabla \times M \tag{21}$$

با توجه به تمامی مفاهیم و روابطی که بیان شد معادلات اساسی مکانیک سیالات به صورت ذئابط (22-24) قابل بیان است.

$$\frac{D\rho}{Dt} + \rho v_{i,i} = 0 \tag{22}$$

$$T_{ii\,i} + \rho b_i = \rho \frac{D v_i}{D v_i}$$
(23)

$$T_{[ji]} = -M_{[i,j]} \tag{24}$$

برای سیال ویسکوز خطی تانسور تنش نیروویی و بردار تنش کوپلی به شکل روابط (26,25) بیان میشوند.

$$T_{ji} = -P(\rho, T)\delta_{ij} + \tau_{ji}(D_{mn}, K_m, \rho, T)$$
⁽²⁵⁾

$$M_i = M_i(D_{mn}, K_m, \rho, T)$$
⁽²⁶⁾

P(ρ, T) فشار ترمودینامیکی تابعی از دما و چگالی و τ_{ji} تانسور تنش نیرویی وابسته به D_{mn} ،K_m و ویسکوزیته سیال است و برای سیال ویسکوز نیوتنی رابطه (27) را داریم.

$$T_{(ji)} = -P(\rho, T)\delta_{ji} + \lambda(\rho, T)D_{kk}\delta_{ji} + 2\mu(\rho, T)D_{ji}$$
(27)
$$M = -P(\rho, T)K$$
(28)

$$M_i = -8\eta(\rho, T)K_i \tag{28}$$

در صورتی که در روابط بالا ضرایب
$$\mu$$
 ، μ و λ ثابت باشد، روابط (29-36)

$$T_{(ji)} = -P\delta_{ji} + \lambda D_{kk}\delta_{ji} + 2\mu D_{ji}$$
⁽²⁹⁾

$$M_i = -8\eta K_i \tag{30}$$

$$M_{i,j} = 2\mu (V^2 V_{i,j} - V_{k,kij})$$
(31)
$$M_{k,j} = \pi \nabla^2 (V_{k,j} - V_{k,kij})$$
(32)

$$M_{[i,j]} = \eta \sqrt{(v_{i,j} - v_{j,i})}$$

$$T_{v,n} = -M_{v,n} = 2n\nabla^2 \theta v$$
(32)

$$\begin{split} \Gamma_{[ij]} &= -M_{[i,j]} = 2\eta \sqrt{2} \chi_{ij} \tag{33} \\ S &= -4n \nabla \times K \tag{34} \end{split}$$

$$T_{ij} = T_{(ji)} + T_{[ji]}$$
 (35)

$$M_{ji} = 4\eta \left(\omega_{i,j} - \omega_{j,i}\right) = -8\eta K_{ji} \tag{36}$$

در معادلات بالا، $\eta = \mu l^2$ ضریب ویسکوزیته دوم و l طول مشخصه

مادی است که از مادهای به مادهای دیگر، یا از مقیاسی به مقیاسی دیگر تغییر می کند. چنانچه مقدار این پارامتر در روابط به دست آمده صفر باشد، نتایج حاصل با نتایج معادلات نویر – استوکس برابر خواهد بود. این پارامتر از طریق آزمایش در ابعاد و شرایط کاری مختلف و یا از طریق روش های دقیق تری مانند شبیه سازی دینامیک ملکولی قابل محاسبه است. از آن جا که پارامتر های دینامیک ملکولی بسیاری چون پتانسیل اندر کنش های مختلف، شرایط اولیه، زمان صرف شده و غیره بر این مسأله تأثیر گذار است، نتایج برای مقادیر مختلف *ا*بیان شده است.

در صورتی که سیال ویسکوز و تراکمناپذیر باشد روابط (37-42) را خواهیم داشت.

$$V = D_{kk} = 0 \tag{37}$$

$$K_i = -\frac{1}{4}\nabla^2 V_i \tag{38}$$

$$T_{(ji)} = -P\delta_{ji} + 2\mu D_{ji} \tag{39}$$

$$M_i = -2\mu l^2 \nabla^2 V_i \tag{40}$$

$$T_{[ij]} = 2\mu l^2 \nabla^2 \Omega_{ij} \tag{41}$$

$$\rho \frac{DV}{Dt} = -\nabla P + \mu \nabla^2 V - \mu l^2 \nabla^2 \nabla^2 V + \rho b \tag{42}$$

3- حلهای نمونه

در این بخش نتایج حل جریان آرام برای سیال تراکمناپذیر درون لوله مستقیم، توسط تئوری جدید با نتایج تجربی ماینز و وب [16] مقایسه میشود. این تئوری برای حل جریان میان دو لوله هم محور و جریان بر دیواره متخلخل به کار برده می شود.

سرعت جریان درون لولهای به شعاع R با استفاده از تئوری جدید به صورت روابط (44,43) خواهد بود.

$$\frac{u}{u_0} = 1 - \frac{r^2}{R^2} - 4 \frac{l^2}{R^2} \left(1 - \frac{l_0\left(\frac{r}{l}\right)}{I_0\left(\frac{R}{l}\right)} \right)$$
(43)

$$u_0 = -\frac{1}{4\mu} \frac{dP}{dz} R^2 \tag{44}$$

حل دقیق مسئله و شرایط مرزی آن در مقاله حاج اسفندیاری و همکاران [14] بیان شده است. پروفیل سرعت بدون بعد حاصل از نتایج تجربی برای جریان آب داخل لولهای با قطر 705 میکرومتر و 1600 Re= 8 و نتایج حاصل از تئوریهای کلاسیک (l/R = 0.001) و جدید(l/R = 0.001)، در شکل 3 نشان داده شده است. انطباق خوبی میان نتایج تئوری و تجربی وجود دارد.

1-3- جريان ميان دو لوله هممحور

جریان میان دولوله هممحور با شعاعهای داخلی و خارجی به ترتیب، R_1 و R_2 مطابق شکل4 در حالت دائم و تراکمناپذیر قرار دارد و گرادیان فشار dP/dz در جهت محوری برقرار است. برای سادگی بیشتر حل در مختصات استوانهای (r, θ, z) انجام میشود و محور Zها منطبق بر محور مرکزی لولههاست.

مؤلفههای سرعت و شرایط مرزی حاکم بر مسئله به ترتیب به صورت روابط (45-47) خواهد بود.

$$V_r = 0, \ V_\theta = 0, \ V_z = u(r)$$
 (45)

$$u = 0, \qquad M_{r\theta} = 0 \quad at \ r = R_1 \tag{46}$$

u = 0,

$$M_{r heta} = 0 \quad at \; r = R_2$$
 (47)
معادله حرکت به شکل روابط (49,48) است.

Fig 2. Force traction and the consistent bending moment traction شکل 2 کشش نیرویی و کشش گشتاور خمشی سازگار

$$\nabla^4 u - \frac{1}{l^2} \nabla^2 u = -\frac{1}{\mu l^2} \frac{dP}{dZ}, \quad P = P(Z)$$

$$(48)$$

$$\nabla^2 u = \frac{1}{r} \frac{\partial}{\partial r} \left(r \frac{\partial u}{\partial r} \right) \tag{49}$$

از آنجایی که گرادیان فشار dP/dz مقدار ثابتی است، حل رابطه (46) به شکل رابطه (50) خواهد بود.

$$u = A_0 + A_1 \ln r + \frac{1}{4\mu} \frac{dP}{dz} r^2 + B_0 I_0 \left(\frac{r}{l}\right) + B_1 K_0 \left(\frac{r}{l}\right)$$
(50)

در رابطه بالا I_n و K_n توابع بسل تعمیمیافته از مرتبه n است و در مختصات استوانهای (r, θ, z) رابطه (51) را خواهیم داشت.

$$2\omega = \nabla \times V = -\frac{\partial v_z}{\partial r} e_\theta \tag{51}$$

در نتیجه مؤلفه غیرصفر سرعت زاویهای به صورت رابطه (52) است.

$$\omega_{\theta} = -\frac{A_1}{2r} - \frac{1}{4\mu} \frac{dP}{dz} - \frac{1}{2l} B_0 I_1 \left(\frac{r}{l}\right) + \frac{1}{2l} B_1 K_1 \left(\frac{r}{l}\right)$$
(52)
same starting (53) and (53

$$2K = \nabla \times \omega = \frac{1}{r} \frac{\partial}{\partial r} (r\omega_{\theta}) e_z$$
(53)

از این طریق مؤلفه غیرصفر بردار انحنای میانگین به صورت رابطه (54) محاسبه می شود.

$$K_{z} = -\frac{1}{4\mu}\frac{dP}{dz} - \frac{1}{4l^{2}}B_{0}I_{0}\left(\frac{r}{l}\right) - \frac{1}{4l^{2}}B_{1}K_{0}\left(\frac{r}{l}\right)$$
(54)
vilue vilue (55) vilue vi

DOR: 20.1001.1.10275940.1396.17.2.31.3

استفاده از تئوری تنش-کوپل جدید در حل دقیق جریان محوری میان دو لوله و جریان بر دیواره متخلخل

$$M_z = M_z$$
 شكلهاى 5 و 6 با شكل 4 مىتوان دريافت كه شكل پروفيلهاى سرعت در $M_z = M_z$ مقادير مختلف A با افزايش مقدار B (افزايش نسبت شعاع خارجى به شعاع داخلى) به حل كلاسيك نزديكتر مىشود.

تنش برشی دارای دو بخش متقارن و پادمتقارن است. بخش متقارن با رابطه (62) برابر است. *طu dP*

$$T_{(rz)} = \mu \frac{dr}{\partial r} = \frac{dr}{dz} \times \left[\frac{-1}{4} R_1^2 \left(\frac{\binom{R_2}{R_1}^2 - 1}{\ln \frac{R_2}{R_1}} \right) + \frac{r}{2} - l \left(1 - \frac{K_0 \binom{R_2}{l} I_0 \binom{R_2}{l} - K_0 \binom{R_2}{l} I_0 \binom{R_1}{l}}{I_0 \binom{R_1}{l} - I_0 \binom{R_1}{l} K_0 \binom{R_2}{l}} \right) \frac{I_1 \binom{r}{l}}{I_0 \binom{R_2}{l}} + \left(\frac{I_0 \binom{R_2}{l} - I_0 \binom{R_1}{l} - I_0 \binom{R_1}{l}}{I_0 \binom{R_1}{l} - I_0 \binom{R_1}{l} K_0 \binom{R_2}{l}} \right) K_1 \binom{r}{l} \right]$$
(62)

$$S = \frac{1}{2}\nabla \times M = \frac{\mu}{l} \left[-B_0 I_1 \left(\frac{r}{l}\right) + B_1 K_1 \left(\frac{r}{l}\right) \right] e_\theta = S_\theta e_\theta \tag{63}$$

رابطه (64) را با توجه به روابط (61,20,19) خواهیم داشت.

$$T_{[rz]} = S_{\theta} = \frac{dP}{dz} l \times \\ \left[\left(1 - \frac{K_0\left(\frac{R_2}{l}\right)I_0\left(\frac{R_2}{l}\right) - K_0\left(\frac{R_2}{l}\right)I_0\left(\frac{R_1}{l}\right)}{I_0\left(\frac{R_2}{l}\right)K_0\left(\frac{R_1}{l}\right) - I_0\left(\frac{R_1}{l}\right)K_0\left(\frac{R_2}{l}\right)} \right) \frac{I_1\left(\frac{r}{l}\right)}{I_0\left(\frac{R_2}{l}\right)} + \left(\frac{I_0\left(\frac{R_2}{l}\right) - I_0\left(\frac{R_1}{l}\right) - I_0\left(\frac{R_1}{l}\right)}{I_0\left(\frac{R_1}{l}\right) - I_0\left(\frac{R_1}{l}\right)K_0\left(\frac{R_2}{l}\right)} \right) K_1\left(\frac{r}{l}\right) \right]$$
(64)

$$e c_l \text{ trues time term of the set of the se$$

$$T_{rz} = T_{[rz]} + T_{(rz)} = \frac{dP}{dz} \left(\frac{-R_1^2}{4r} \left(\frac{\left(\frac{R_2}{R_1}\right)^2 - 1}{\ln \frac{R_2}{R_1}} \right) + \frac{r}{2} \right)$$
(65)
ritim trim the index bound of the integral of the

بالا گفته شد به صورت رابطه (66) محاسبه می شود.

همان طور که مشخص است تانسور تنش نیرویی متفارن بیست و نرح جریان عبوری نیز از رابطه (67) محاسبه می شود.

$$Q = \int_{R_1}^{R_2} 2\pi r u(r) dr$$
 (67)

با محاسبه انتگرال بالا رابطه (68) را داریم.

$$\frac{Q}{Q_0} = 1 + \frac{-2A^2(B^2 - 1)}{F} \\ + \frac{\frac{4A^3}{I_0(\frac{B}{A})} \left(1 - \frac{K_0(\frac{B}{A})I_0(\frac{B}{A}) - K_0(\frac{B}{A})I_0(\frac{1}{A})}{I_0(\frac{B}{A})K_0(\frac{1}{A}) - I_0(\frac{1}{A})K_0(\frac{B}{A})}\right) \left(BI_1(\frac{B}{A}) - I_1(\frac{1}{A})\right)}{F}$$

$$M_{z} = -M_{r\theta} = -8\mu l^{2}K_{z}$$

= $2\mu l^{2} \left[\frac{1}{\mu} \frac{dP}{dz} + \frac{1}{l^{2}} B_{0}I_{0}\left(\frac{r}{l}\right) + \frac{1}{l^{2}} B_{1}K_{0}\left(\frac{r}{l}\right) \right]$ (55)

ضرایب B_0, A_1, A_0 و B_1 در روابط (56-59) با توجه به شرایط مرزی B_1 مرایب می شوند.

$$A_{0} = \frac{-1}{4\mu} \frac{dP}{dz} R_{1}^{2} \left[\frac{\left(1 - \left(\frac{R_{2}}{R_{1}}\right)^{2}\right)}{\ln \frac{R_{2}}{R_{1}}} + 1 - 4\left(\frac{l}{R_{1}}\right)^{2} \right]$$
(56)
-1 $dP = \left[\left(\frac{R_{2}}{R_{1}}\right)^{2} - 1 \right]$

$$A_{1} = \frac{-1}{4\mu} \frac{dP}{dz} R_{1}^{2} \left[\frac{\left(\frac{R_{1}}{R_{1}} \right)^{2} - 1}{\ln \frac{R_{2}}{R_{1}}} \right]$$
(57)

$$B_{0} = \frac{1}{\mu} \frac{dz}{dz} R_{1} \left(\frac{R_{1}}{R_{1}} \right) \times \left[1 - \frac{K_{0} \left(\frac{R_{2}}{l} \right) I_{0} \left(\frac{R_{2}}{l} \right) - K_{0} \left(\frac{R_{2}}{l} \right) I_{0} \left(\frac{R_{1}}{l} \right)}{I_{0} \left(\frac{R_{2}}{l} \right) K_{0} \left(\frac{R_{1}}{l} \right) - I_{0} \left(\frac{R_{1}}{l} \right) K_{0} \left(\frac{R_{2}}{l} \right)} \right] \frac{1}{I_{0} \left(\frac{R_{2}}{l} \right)}$$

$$B_{t} = \frac{-1}{2} \frac{dP}{R_{t}} R_{t}^{2} \left(\frac{l}{l} \right)^{2}$$
(58)

$$B_{1} = \frac{\mu}{\mu} \frac{dz}{dz} R_{1}^{2} \left(\frac{R_{1}}{R_{1}} \right) \\ \times \left[\frac{I_{0} \left(\frac{R_{2}}{l} \right) - I_{0} \left(\frac{R_{1}}{l} \right)}{I_{0} \left(\frac{R_{2}}{l} \right) K_{0} \left(\frac{R_{1}}{l} \right) - I_{0} \left(\frac{R_{1}}{l} \right) K_{0} \left(\frac{R_{2}}{l} \right)} \right]$$
(59)
c, isolation to the set of the optimal of the set of the optimal of the set of the optimal of the set of the set

 $u_0 = \frac{-1}{\mu} \frac{dP}{dz} R_1^2, \quad \mathbf{B} = \frac{R_2}{R_1}, \quad \mathbf{A} = \frac{l}{R_1}, \quad \mathbf{R} = \frac{r}{R_1}$ (61)

Fig 4. Geometry of flow between two concentric pipes شکل 4 هندسه جریان میان دو لوله هم محور

d٦

$$+ \frac{-4A^{3} \left[\frac{I_{0} \left(\frac{B}{A}\right) - I_{0} \left(\frac{1}{A}\right)}{I_{0} \left(\frac{B}{A}\right) - K_{0} \left(\frac{1}{A}\right) - I_{0} \left(\frac{1}{A}\right) K_{0} \left(\frac{B}{A}\right)} \right] \left(BK_{1} \left(\frac{B}{A}\right) - K_{1} \left(\frac{1}{A}\right) \right)}{F}$$

$$F = \frac{1}{2} (B^{2} - 1) - \frac{1}{4} (B^{4} - 1)$$

$$+ \frac{B^{2} - 1}{\ln B} \left(\frac{1}{2} B^{2} \ln B - \frac{1}{4} (B^{2} - 1) \right)$$

$$(68)$$

مقادیر A و B از روابط (59) قابل محاسبه و Q_0 نرخ جریان عبوری در نمونه کلاسیک، بودن درنظر گرفتن تأثیرات تنش کوپلی به صورت رابطه (69) است.

Fig. 6 Variations of the velocity profile with A for B=3 شكل 6 تغييرات پروفيل سرعت برحسب A برای B=3

Fig. 7 Variations of the velocity profile with A for B=4 شکل 7 تغییرات سرعت برحسب A برای B=4

$$Q_{0} = \frac{-\pi}{2\mu} \frac{dP}{dz} R_{1}^{4} \left[\frac{1}{2} \left(\left(\frac{R_{2}}{R_{1}} \right)^{2} - 1 \right) - \frac{1}{4} \left(\left(\frac{R_{2}}{R_{1}} \right)^{4} - 1 \right) + \frac{\left(\frac{R_{2}}{R_{1}} \right)^{2} - 1}{\ln \frac{R_{2}}{R_{1}}} \left(\frac{1}{2} \left(\frac{R_{2}}{R_{1}} \right)^{2} \ln \frac{R_{2}}{R_{1}} - \frac{1}{4} \left(\left(\frac{R_{2}}{R_{1}} \right)^{2} - 1 \right) \right) \right]$$
(69)

شکل 8 تغییرات نرخ جریان بی بعد نسبت به R را برای مقادیر مختلف B نشان می دهد. منحنی 0=A مربوط به حل کلاسیک است. در این شکل نیز مقدار دبی با افزایش مقدار A (افزایش تأثیر مقیاس طول) از حل کلاسیک فاصله می گیرد و این اختلاف برای مقادیر کوچک B بیشتر است و با افزایش مقدار B کاهش می یابد.

2-3- حل جريان دائم بر ديواره متخلخل

این بار تئوری جدید مطرحشده برای حل جریان بر دیواره متخلخل شکل 9 به کار برده می شود.

جریان دائم، سیال تراکمناپذیر و شرایط مرزی روابط (70-72) برقرار ست.

$$u(0) = 0 \tag{70}$$

$$u(\infty) = U_0 \tag{71}$$

$$V(x,0) = -V \tag{72}$$

با نوشتن معادله پیوستگی و اعمال شرایط مرزی رابطه (73) را داریم. $V(x,y) = -V_w$ (73)

معادله ممنتوم در جهت محور xها به صورت رابطه (74) خواهد بود.

$$v \frac{\partial^2 u}{\partial v^2} + V_w \frac{\partial u}{\partial v} - v l^2 \frac{\partial^4 u}{\partial v^4} = 0$$
(74)

$$\frac{u(Y)}{U_0} = 1 - \left(-\frac{\left(12^{\frac{1}{3}} + \left(\sqrt{81(\eta Re)^2 - 12} + 9\eta Re\right)^{\frac{2}{3}}\right)_Y}{12^{\frac{2}{3}}\left(\sqrt{81(\eta Re)^2 - 12} + 9\eta Re\right)^{\frac{1}{3}} \eta} \right) \times \cos\frac{12^{\frac{1}{3}}\sqrt{3} - \sqrt{3}\left(\sqrt{81(\eta Re)^2 - 12} + 9\eta Re\right)^{\frac{2}{3}}}{\left[\sqrt{81(\eta Re)^2 - 12} + 9\eta Re\right]^{\frac{1}{3}} \eta}$$
(75)

در رابطه بالا V . Y = y/L . $Re = V_w L/\vartheta$. $\eta = l/L$ v_w ويسكوزيته سينماتيكى سيال و L طول صفحه است و اين رابطه تنها در شرايط $\Lambda Re > 0.385$

شکلهای 10–13 به ترتیب تغییرات پروفیل سرعت برحسب η را برای رینولدزهای 400،40، 4000 و 40000 نشان میدهند. پروفیل سرعت در هر چهار شکل با افزایش η (افزایش تأثیر مقیاس طول) از حل کلاسیک فاصله می گیرد. از مقایسه شکل 10 با شکلهای 12 و 13 می توان دریافت که شکل پروفیل سرعت برای مقادیر مختلف η با افزایش Re یا در واقع افزایش طول هندسی صفحه به حل کلاسیک نزدیکتر می شود، و تأثیر مقیاس طول در مسئله در Rههای پایین تر مشهودتر است. 2.0

1.5

0.5

0.0 L 0.0

1.0

1.05

Fig.11 Variations of the axial velocity on porous wall with η for Re=400

شکل 11 تغییرات سرعت محوری جریان بر دیواره متخلخل برحسب η برای Re=400

Fig.12 Variations of the axial velocity on porous wall with η for Re=4000

شکل 12 تغییرات سرعت محری جریان بر دیواره متخلخل برحسب η برای Re=4000

Fig. 13 Variations of the axial velocity on porous wall with η for Re=40000

شکل 13 تغییرات سرعت محوری جریان بر دیواره متخلخل برحسب η برای Re=40000

Fig.8 Variations of the non-dimensional flow rate with A شکل 8 تغییرات نرخ جریان ہی.
بعد با

Fig.9 Geometry and boundary conditions of flow on porous wall شکل 9 هندسه و شرایط مرزی جریان بر دیواره متخلخل

Fig.10 Variations of the axial velocity on porous wall with η for Re=40 Re=40 شکل 10 تغییرات سرعت محوری جریان بر دیواره متخلخل برحسب η برای

4- نتايج

همانطور که در حل جریان میان دو لوله هممحور نشان داده شد، تانسور تنش نیرویی در تئوری سازگار جدید متقارن نیست، همچنین با مشاهده پروفیل سرعت جریان میان دو لوله هممحور دیده میشود که پروفیل سرعت با افزایش تأثیر مقیاس طول از حل کلاسیک فاصله میگیرد. با مقایسه پروفیلهای سرعت بی بعد شکلهای 5-7 کاملاً مشخص است که شکل فاطمه کرمی و همکا*ر*ان

پروفیل سرعت با افزایش پارامتر هندسی مسئله (نسبت قطر خارجی به قطر داخلی) به حل کلاسیک نزدیکتر می شود و برعکس. این موضوع را در نمودار شكل 8 نيز مى توان مشاهده كرد. مقدار شدت جريان عبورى ميان لولهها با تغییر سرعت در مقیاسهای طولی متفاوت تغییر میکند. شدت جریان به حل کلاسیک برای ابعاد هندسی بزرگتر نزدیکتر است و برای ابعاد کوچکتر این منحنی از حل کلاسیک فاصله بیشتری می گیرد.

این روند را می توان با مشاهده شکلهای تغییرات سرعت محوری در جریان بر دیواره متخلخل مشاهده کرد. در این شکلها نیز با افزایش مقیاس طول شکل پروفیل سرعت از حالت کلاسیک فاصله می گیرد و همچنین با افزایش عدد رینولدز معرفی شده که تابع طول صفحه یا همان ابعاد هندسی مسئله است حل به حل کلاسیک نزدیکتر می شود.

در نهایت میتوان نتیجه گرفت که مقیاس طول عاملی تأثیرگذار بر یارامترهای جریان از جمله سرعت به شمار میآید که به خصوص در جریانهایی با ابعاد هندسی کوچکتر چون جریانهای مقیاس نانو، میکرو و مسائل بیومکانیک باید بهعنوان یک پارامتر مهم در معادلات جریان وارد شود و نمی توان به سادگی از آن چشم پوشی کرد.

5- فهرست علايم

b_i	نیروی حجمی (³⁻ Nm)
c_i	کوپل حجمی (Nm ⁻²)
K _i	بردار نرخ انحنا (s ⁻¹ m)
l	طول مشخصه مادی (m)
M_{ij}	تانسور تنش کوپلی (Nm ⁻²)
Р	فشار (Pa)
Q	دبی حجمی (kgm ⁻³)
Re	عدد رينولدز
T_{ij}	تانسور تنش نیرویی (³⁻ NM)
t	زمان (S)
u	سرعت محوری (¹⁻ ms)
V	سرعت عمودی (ms ⁻¹)
X_{ij}	تانسور متقارن گرادیان سرعت زاویهای (s ⁻¹ m ⁻¹)

علايم يوناني

E....

$$(m^2 s^{-1})$$
 وسکوزیته سینماتیکی ($m^2 s^{-1}$

$$\Omega_{ij}$$
 تانسور پادمتقارن سرعت زاویهای ($^{-1}$)، Ω_{ij}

6- مراجع

- [1] A.L. Cauchy, Sur l'équilibre et le movement intérieur des corps considérés comme des masses continues, *Exercice de math*, Vol. 4, pp. 293–319, 1828.
- Voigt, Allgemeine Formeln für die Bestimmung der [2] W. Elasticitätsconstanten von Krystallen durch die Beobachtung der Biegung und Drillung von Prismen, Annalen der Physik, Vol. 252, No. 6, pp. 273-321, 1882.
- [3] E. Cosserat, F. Cosserat, Théorie des corps déformables (Theory of deformable bodies), pp. 226, Paris: American Mathematical Society, 1909.
- [4] G. D. Mattioli, Ricerche sulla meccanica dei moti fluidi turbolenti, Rendiconti del Seminario Matematico della Università di Padova, Vol. 4, pp. 67-91, 1933.
- [5] C. Ferrari, The transport of vorticity through fluids in turbulent motion, National Advisory Committee for Aeronautics, Vol. 799, Nos. 11-12, pp. 1037-1056, 1936.
- [6] G. D. Mattioli, Teoria dinamica dei regimi fluidi turbolenti, pp. 323-389, Padua: Milani, 1937.
- [7] J. L. Lumley, Invariants in turbulent flow, Physics of Fluids, Vol. 9, pp. 2111-2113, 1966.
- [8] V. N. Nikolaevskiy, Asymmetric fluid mechanics and averaged description of turbulent flow, Soviet Physics Doklady, Vol. 14, pp. 120-122, 1969.
- [9] V. N. Nikolaevskiy, Angular Momentum in Geophysical Turbulence, pp.5-35, Dordrecht: Kluwer, 2003.
- [10] A. R. Hadjesfandiari, G. F. Dargush, A. Hajesfandiari, Consistent skewsymmetric couple stress theory for size-dependent creeping flow, Non-Newtonian Fluid Mechanics, Vol. 196, pp. 83-94, 2013. (Multi-Language)
- [11] V. K. Stokes, Couple stresses in fluids, Physics of Fluids, Vol. 9, pp. 1709-1715, 1966.
- [12] A. R. Hadjesfandiari, G. F. Dargush, Foundations of consistent couple stress theory, Accessed on 29 Jul 2015; https://arxiv.org/abs/1509.06299.
- [13] P. Neff, I. Münch, I.D. Ghiba, A. Madeo, On some fundamental misunderstandings in the indeterminate couple stress model. A comment on recent papers of A.R. Hadjesfandiari and G.F. Dargush, Solids and Structures, Vol. 81, pp. 233-243, 2016.
- [14] A. R. Hadjesfandiari, A. Hajesfandiari, G. F. Dargush, Skew-symmetric couple-stress fluid mechanics, Acta Mechanica, Vol. 226, No. 3, pp. 871-895, 2014.
- [15] A. Hajesfandiari, G. F. Dargush, A. R. Hadjesfandiari, Size-dependent fluid dynamics with application to lid-driven cavity flow, Non-Newtonian Fluid Mechanics, Vol. 223, pp. 98-115, 2015.
- [16] D. Maynes, A. R. Webb, Velocity profile characterization in sub-millimeter diameter tubes using molecular tagging velocimetry, *Experiments in Fluids*, Vol. 32, No. 1, pp. 3-15, 2002.

مهندسی مکانیک مدرس، اردیبهشت 1396، دوره 17، شماره 2